★ ఎవరిదీ త్యాగం ★

శ్రీ చక్రవర్తి రంగస్వామి

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

మా అమ్మ చిన్నతనంలోనే చనిపోయింది. నాన్న చిన్న ఉద్యోగం చేస్తూవుండేవాడు. నన్ను పెంచే బాధ్యత మా అమ్మమ్మ చేతిలో వుండింది. మా అమ్మమ్మ నన్ను తన యింటికి తెచ్చుకొని పెంచింది. బడి చదువు పూర్తిచేయించింది.

మా నాన్న మళ్లీ పెళ్లిచేసుకొని ఆ జంజాటంలో పడిపోయి నా విషయంలో క్రమంగా శ్రద్ధ తగ్గించాడు. తరువాత కొన్ని ఏండ్లకు చనిపోయాడు. నన్ను గురించి మా అమ్మమ్మ ఎప్పుడూ విచారపడుతూండేది. "పెండ్లియీడుపిల్ల, వొట్టి వెర్రిబాగులది. ఎలా ఒక యింటిదై తన యిల్లు చక్కబెట్టుకుంటుందో" అని.

మా అమ్మమ్మకు నామీద ఎంతో ప్రేమ. నన్ను చూచినప్పుడల్లా మా అమ్మను తలచుకొనేది. ప్రతి చిన్న విషయానికీ మా అమ్మతో పోల్చేది. నేను సుఖంగా సంసారం చేస్తుంటే తన పెత్తనంలో నా పిల్లలతో ముద్దుగా కాలక్షేపం చేయాలని కోరుతూ వుండేది.

ఇంట్లో నాకు ఏపనీ ఉండేదికాదు. నా చిన్ననాటి స్నేహితురాండ్రు అత్తవారిండ్లకు వెళ్ళిపోయారు. కాలం ఎంతకీ గడిచేదికాదు.

నాలోని వికసిస్తున్న యౌవనం స్పష్టంగా నాకు తెలుస్తూవుండేది ఆ రోజుల్లో. అద్దంలో చూచుకొంటూ నా కళ్ళల్లో, చెక్కిళ్లలో వస్తున్న అందమైన మార్పులను గుర్తిస్తూ ఉండేదాన్ని. నా శరీరం మీద శ్రద్ధ ఎక్కువకాసాగింది. అలంకరణకు మామూలుకంటె ఎక్కువ సమయాన్ని వినియోగిస్తూ ఉండేదాన్ని. మనస్సుకూడా చిత్రమైన మార్పులను పొందుతూ వుండేది.

◆ ◆ ◆

"అవ్వగారున్నారా" అంటూ నవ్వుముఖంతో ఒక రోజు సత్యం లోపలికి వచ్చాడు. గబగబా లోపలికివెళ్లి అమ్మమ్మను పిలుచుక వచ్చాను.

"ఎవ్వా, సత్యం! రా, నాయనా!" అంటూ ఎంతో ప్రేమగా పలకరించింది. సత్యం తల్లి అంటే మా అమ్మమ్మకు ఎంతో ప్రేమ. కులంవేరైనా సత్యం తల్లిని మా అమ్మమ్మ మా అమ్మతోబాటు పెంచిందిట.

"అమ్మ ఎప్పుడూ మీ శారదను గురించే చెబుతూ వుంటుంది. శారద భారం అంతా మీమీదే పడిందనీ, మీకు శారదదే దిగులనీ అనుకుంటూ వుంటుంది" అంటూ నా వైపు సత్యం ఎంతో జాలిగా చూచాడు.

చదువుకోడానికి ఏవైనా పుస్తకాలు తెచ్చిపెట్టమని సత్యాన్ని అడిగాను. చిరునవ్వు నవ్వుతూ "సరే"నని వెళ్ళాడు.

సత్యం పొడుగ్గా అందంగా ఉంటాడు. తెలివైన కళ్ళు - నా కంటే కొంచెం పెద్దవాడు. చిన్నతనంలో నాతో ఆడుకుంటూ రోజులో చాలా భాగం మా యింట్లోనే గడిపేవాడు. ఒక్కొక్కపూట మా నడవాలో సత్యానికి అన్నం పెట్టేది మా అమ్మమ్మ. ఒక్కొక్కరోజు మా యింట్లో చిన్న నులకమంచంమీదే నిద్రపోయేవాడు.

సత్యంవాళ్ళు కలవాళ్లే. సత్యం పెద్దవాడై హైస్కూలులో చేరిన తరువాత మా యింటికి రావడం తగ్గించి, క్రమంగా మానేశాడు. వాళ్ల అమ్మ మాత్రం అప్పుడప్పుడూ వస్తూ ఉండేది.

సత్యం హైస్కూలు చదువు పూర్తి అయింది. ఇంటివద్ద భూములు చూచుకొంటూ రచయితగా

కృషి సాగిస్తూ ఉండేవాడు. చాలా రోజులయిం తరువాత మళ్ళీ మా యింటికి అదే రావటం.

ఆనాటినుంచి సత్యం మా యింటికి మళ్ళీ రాక పోకలు సాగించాడు. పుస్తకాలు తెచ్చియిస్తూ వుండేవాడు. పుస్తకాల గురించి తన అభిప్రాయాన్ని చెబుతూ వుండేవాడు. తాను వ్రాసిన గేయాలను, కథలను వినిపించేవాడు. అలాంటప్పుడు అతనిలో కొత్త ఉత్సాహోద్రేకాలు కనబడేవి. కొత్తవాడిలా మారిపోయేవాడు. సత్యం మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఎదటివాళ్లను చిత్రంగా ఆకర్షిస్తాడు. చదివిన కథను అతను చేసుకున్నంత చక్కగా ఎవరైనా అర్థంచేసుకోగలరా అనిపించేది. ఒక్కొక్క సన్నివేశాన్ని ఎంతో చక్కగా చిత్రిస్తూ మాట్లాడేవాడు. ఒకచిత్రాన్ని చూచివచ్చినప్పుడు ప్రతిపాత్రయొక్క సందేశాన్నీ విపులంగా చెప్పగలిగేవాడు. సత్యం అంటే నాకెంతో ఆదరాను రాగాలు కలిగాయి.

♦ ♦ ♦

ఒక రోజు సత్యం, నేను ఎదురెదురుగావున్న కుర్చీలలో కూర్చున్నాం. సంఘంలో స్త్రీల స్థితిని గూర్చి విచారిస్తూ మాట్లాడుతున్నాడు. స్త్రీలంటే తనకెంతో గౌరవం, సానుభూతీ ఉన్నాయని ఉద్రేకంతో వెల్లడించాడు. నా గురించి ప్రస్తావించి ఎంతో ఆవేదన ప్రకటించాడు.

ఔను, నాస్థితి ఎంత శోచనీయంగా ఉంది! ఇరవైయేండ్లు వచ్చినా పెండ్లి అయ్యే అవకాశాలు లేవు. తండ్రిలేడు; అమ్మమ్మకున్న ఆస్థి తిండికీ, గుడ్డకూ మాత్రం సరిపోతుంది. ఆమె కట్నాలూ, కానుకలూ యివ్వలేదు. రూపమూ, వయసూ ఉన్నంత మాత్రాన మా అసహాయ స్థితికి జాలిపడి నన్ను వివాహమాడడానికి ఏయువకుడు ముందుకు వస్తాడు?

"నేను నీకొరకు ఎంతైనా త్యాగం చేయగలను. కానీ మన వివాహానికి కులాల తేడా పెద్ద అడ్డుగా నిలచింది" అని నిట్టూర్పు విడిచాడు.

నేను అతని ఔదార్యానికి మంత్రముగ్ధురాలనై పోయాను. ఇతనిదెంత గొప్ప హృదయం! మా యిద్దరిమధ్యవున్న ఈ తేడావల్ల నేను సత్యాన్ని వివాహమాడితే సంఘదృష్టిలో ఎంతో హైన్యాన్ని నేనే అనుభవింపవలసి వస్తుంది - అగ్రవర్ణానికి చెందిన దానిని కావటంవల్ల ఈ మాత్రం త్యాగం చేసేందుకు చేయకూడదు? స్త్రీ జాతియందు యింత గౌరవం గల వ్యక్తితో నాకు స్నేహం ఏర్పడటం ఎంతైనా అదృష్టం.

నా యీ ఊహను అతనికి తెలిపాను. సత్యం ఆనందావేశాలకు అంతులేదు. మా జీవితాలలో ఆనందోత్సవం ఆనాటితో ప్రారంభమైంది. నా ప్రేమపూర్ణమైన హృదయాన్ని నిర్విచారంగా అతని చేతులలో ఉంచాను ఆనాడు. తన్మయత్వంతో అతని బాహువులలోకి వాలిపోయాను.

తరువాత అతను వ్రాసిన ప్రతి కవితలోనూ నారూప, భావ సౌందర్యాలు అడుగడుగునా ప్రతిబింబించేవి. నలుమూలలనుంచి అతని కవితను అభినందిస్తూ సందేశాలు రావటం మొదలు పెట్టాయి. పేరు బాగా వ్యాపించింది. సత్కారాలు ప్రారంభమైనాయి. మా ప్రణయ సంబంధం దేశమంతటా తెలిసింది. రోజులు ఆనందంగా గడిచిపోతున్నాయి. మా అమ్మమ్మ మొదట సందేహించి ఎంతో కష్టం మీద నా కోసం యితర బాంధవ్యాన్నీ, సహజ గౌరవాన్నీ వదలుకొంది. సత్యం మా వివాహానికి యింకా సుముహూర్తం నిర్ణయించలేదు. ఆ విషయంలో నాకు సందేహమేమీ లేదు. సంతోషంతో రోజులు నిమిషాలుగా గడచిపోతున్నాయి.

♦ ♦ ♦

నాలో కలుగుతున్న మార్పులను మా అమ్మమ్మ గమనించింది.

సత్యం, నేనూ కూర్చొని మాట్లాడుతుండగా మా అమ్మమ్మ వచ్చింది మెల్లగా.

"నాయనా, సత్యం! పెండ్లికి యిక ఆలశ్యం కాగూడదు. రోజులు గడిస్తే ఆక్షేపణగా ఉంటుంది" అంది.

నాకు మనస్సులో సంతోషంగావున్నా పైకి సిగ్గనిపించింది. సత్యం కళ్ళలోకి చిరునవ్వుతో చూచాను. సత్యం గ్రహించాడు. ముఖాన్ని గంభీరంగా వుంచుకొన్నాడు. ఐనా అతని ముఖం వెలవెలా పోవటం గమనించాను.

♦ ♦ ♦

కాలవాహినిలో కొన్ని నెలలు దొర్లిపోయాయి. సత్యం మా యింటికి యిప్పుడు రావటంలేదు. మా అమ్మమ్మే వాళ్లయింటికి వెళ్లింది నడుము వంచుకొని బాధపడుతూ.

వాళ్లయింట్లో ఎవరూ పలకరించలేదు.

కళ్ల నీళ్లతో యింటికి తిరిగివచ్చింది. ఆమెనడుము విరిగినట్లనిపించిందినాకు చూడడానికి. దుఃఖంతో వణుకుతూ అన్నది "సత్యం యిక మనవాడు కాదమ్మా. మనల్ని అన్నివిధాలా అన్యాయంచేశాడు. ఇక ఏ నుయ్యోగొయ్యో చూచుకోవలసిందే. నువ్వు మోసపోయావని నాకు మొదటినుంచీ సందేహంగానే ఉంది." అని.

నాలో భరించరాని దుఃఖమూ, క్షోభా ప్రారంభమైనాయి. ఆత్మీయమైనదాన్ని పోగొట్టుకొన్న పిచ్చిదానిలా అయిపోయాను. ధైర్యాన్ని తెచ్చుకోడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించాను. ఏ మాత్రం కృంగిపోదలచుకోలేదు. మనసు గట్టి చేసుకున్నాను. వెలికి ఎలానూ ధైర్యంగా ఎదుర్కొంటున్నాముగదా.... పిరికితనంవల్ల కూడనిపని చేయదలచుకోలేదు. నేనే అమ్మమ్మకు ధైర్యం చెబుతున్నాను! కాలచక్రం ఘోరంగా తిరుగుతోంది.

♦ ♦ ♦

తెల్లవారుతూన్న వెలుతురులో అప్పుడే స్నానం చేయించబడ్డ బంగారు పాపను మంత్రసాని నీరసంగా పండుకొని వున్న నా పక్కనే ఉంచింది. మంత్రసానీ, అమ్మమ్మ గుసగుసలాడి నా వైపు బెదురుగా చూచారు. బిడ్డను ఎవరికైనా యిచ్చేద్దామని వాళ్ల ఆలోచన అయివుండవచ్చు! ఎట్టి చెడ్డ ఆలోచనా చేయవద్దని గట్టిగా మందలించాను నేను.

♦ ♦ ♦

పాప నవ్వుతోంది. బోర్ల పడుతోంది. 'శకుంతల' అని మా అమ్మ పేరు పెట్టుకున్నాం.

సత్యం ఎప్పుడైనా పొరపాటుగా మా యింటి ముందుగా వెళ్లుతూ మా యింటివైపు చూచేవాడు. నేను పలకరించడానికి ప్రయత్నించేదాన్ని. అతను అవకాశం యివ్వకుండా తప్పించుకపోయేవాడు. ఎంత పిరికితనం!

కొంతకాలానికి సత్యం పెద్దకట్నంతో పెళ్లిచేసుకొన్నాడనీ, భూములు కవులుకిచ్చి, ఉద్యోగం చూచుకొన్నాడనీ, యీ వూళ్లో వుండటంలేదనీ తెలిసింది.

♦ ♦ ♦

మా పాపకు అప్పుడప్పుడు వైద్యం అవసరమైనప్పుడు మా వూరికి క్రొత్తగా వచ్చిన డాక్టర్ కృష్ణకు చూపిస్తూవుండేదాన్ని.

కృష్ణ చాలా మంచివాడని అనుకునేవాళ్లు. చిత్రమైన యువకుడు. క్షణంలో పసిబిడ్డలతో స్నేహం చేసుకొనేవాడు! పాపలతో ఆడుకొనేవాడు! పాపల చేత నిమిషంలో పాటలు అల్లించేవాడు.

రోగుల మీద దయ ఒలకపోసేవాడు. హాస్యంతో; నవ్వులతో ఆస్పత్రి ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉండేది.

ఒకసారి మా పాపకు ప్రమాదంగా న్యుమోనియా వచ్చింది. ఇంటికివచ్చి పాపను చూచి శ్రద్ధగా వైద్యం చెయ్యమని మా అమ్మమ్మ వెళ్లి డాక్టరును బ్రతిమలాడింది. కృష్ణ సైకిల్ మీద రోజూవచ్చి పాపను శ్రద్ధగా చూస్తుండేవాడు. జబ్బు తిరుగుముఖంపట్టింది.

ఒకనాడు మా కుటుంబ పరిస్థితులనుగురించి అడిగాడు.

నేను నా కథ జరిగింది జరిగినట్లుగా, కండ్లకు కట్టినట్టు చెప్పాను.

నా కథ విన్నాక డాక్టరు అసహ్యించుకుంటాడని నా భయం! మమ్మల్ని గురించి అతను చెడ్డగా విని వుంటాడని మా నమ్మకం.

నేను కృష్ణవైపు చూచాను. ఎంత చిత్రమైన మార్పు! చలించిపోయి కన్నీరు కారుస్తున్నాడు! ఎంత సుకుమారమైన మనస్సు! ఆశ్చర్యపోయాను.
కృష్ణ నాదగ్గరగా వచ్చి నిల్చున్నాడు. నా కళ్లలోకి కన్నీరుతో చూచాడు. నేను ప్రశాంతంగా నిల్చునివున్నాను.

"నేను మీగురించి చెడ్డగా విన్నాను. ఇప్పుడు విన్నాక నిజం తెలుసుకున్నాను. మీలో చంచలతగానీ, పిరికితనంగానీ, అసత్యంగానీ లేవు. పాపం, సత్యం భయపడి రత్నాన్ని వదిలి పారిపోయాడు. జీవితం ఆటకాదని తెలుసుకోలేకపోయాడు! నేనింతవరకు వివాహంచేసుకోలేదు. సాంప్రదాయానికీ, ధనానికీ లోటులేదు. అమూల్యమైన రత్నానికి విలువ కట్టటంలో నేనెవరికీ భయపడను. మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే మిమ్మల్ని వివాహం చేసుకుంటాను." అంటూ ప్రవాహంలా చెప్పుకపోతున్నాడు.

నేను వివశనైపోతున్నాను. కళ్లు మూతలు పడుతుండగా యిలా అనగలిగాను "మీరు నన్ను... నన్ను వివాహం చేసుకుంటారా"

"ఔను. మీ పవిత్రప్రేమ చిహ్నమైన పాపను పెంచి మంచి భవిష్యత్తునిద్దాం. అమలినప్రేమ, అద్భుత సహనం మీలో దీప్తివంతంగా వెలుగుతున్నాయి."

తూలిపోతున్న నా శరీరాన్ని, నా హృదయంతోబాటు ఆప్యాయంగా కృష్ణ తన బాహువుల్లోకి తీసుకోడం లీలగా మనస్సుకు తెలుస్తూనేవుంది.

♦ ♦ ♦

నేను సత్యాన్ని అతని తప్పిదానికి పూర్తిగా మన్నించి అతనిని మరచిపోడానికి నిశ్చయించుకున్నాను.

మొదటిసారి ప్రేమించినంతటి గాఢంగానూ, నిర్మలంగానూ ప్రేమించగలిగాను కృష్ణను. నా హృదయాన్ని పూర్తిగా అతని ప్రేమతో నింపుకున్నాను.

♦ ♦ ♦

నేనూ, కృష్ణా రిజిష్టరు వివాహం చేసుకొని రాత్రి రైలులో తిరిగివచ్చాము.
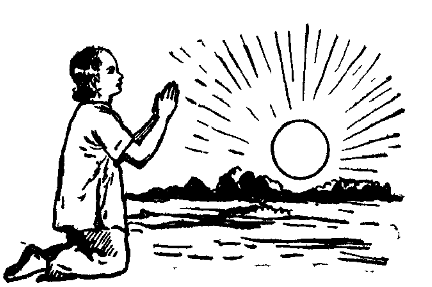
ఉదయాన్నే అతని కారులో యింటికి వెళ్తున్నాం. కృష్ణ డ్రైవ్ చేస్తున్నాడు. ప్రభాత సూర్యుడు ప్రకృతి దేవతను బంగారంతో అలంకరిస్తున్నాడనిపించింది. పక్షులు కలకలారావాలు చేస్తున్నాయి. ఉదయ వాయువులు ఆహ్లాదకరంగా వీస్తున్నాయి. ఇంతలో యింటిముందు ఆగింది కారు. తెల్లవారుతూనే నిద్రలేచే అలవాటుగల పాపా, అమ్మమ్మా మా దంపతులకు నవ్వుతూ హృదయపూర్వకంగా స్వాగతం యిచ్చారు.